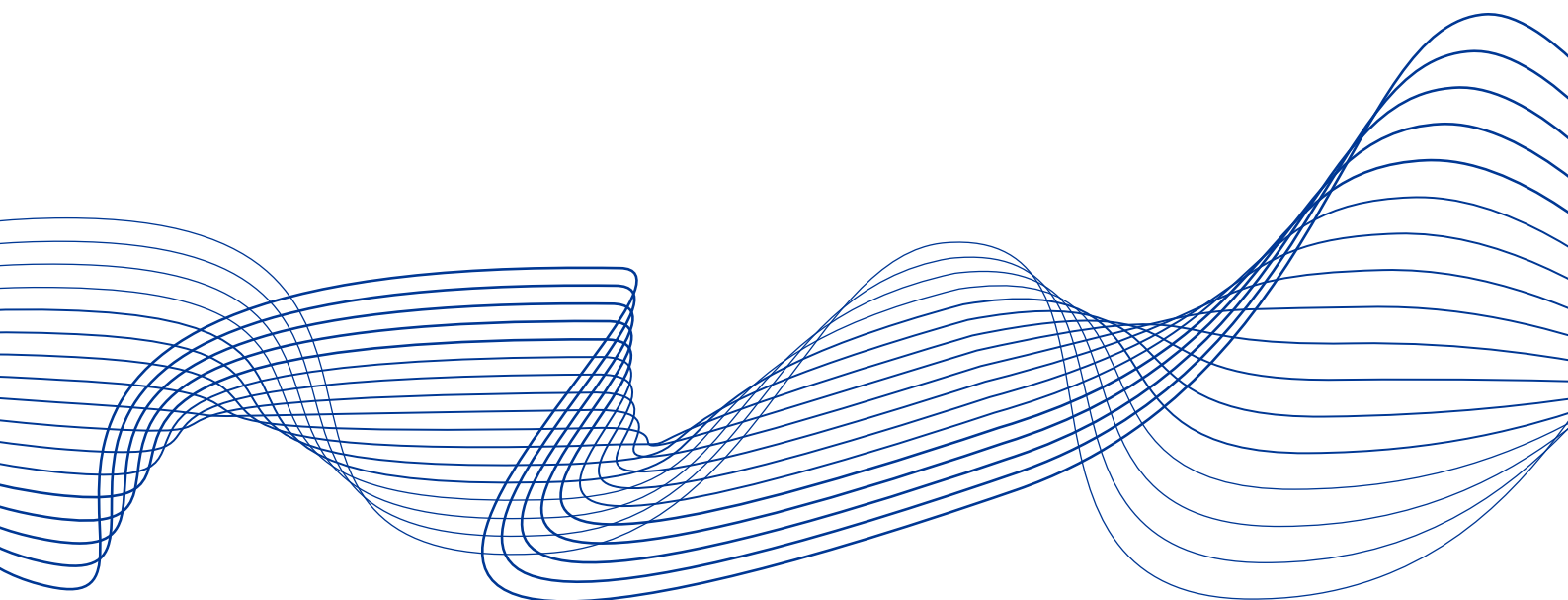

Výroční správa

2018

ESRB

Európsky výbor pre systémové riziká

Európsky systém finančného dohľadu

Obsah

Predslov	2
Zhrnutie	4

Predslov

Mario Draghi, predseda Európskeho výboru pre systémové riziká

Ôsma výročná správa Európskeho výboru pre systémové riziká (European Systemic Risk Board – ESRB) hodnotí obdobie od 1. apríla 2018 do 31. marca 2019. ESRB pokračoval v monitorovaní zdrojov systémových rizík v európskom finančnom systéme a hospodárstve. Štyri hlavné identifikované riziká sa oproti minulému roku nezmenili: najzávažnejšie riziko predstavuje preceňovanie rizikových prémieí na svetových finančných trhoch, po ktorom nasledujú pretrvávajúce nedostatky v súvahách bánk, poisťovní a dôchodkových fondov v EÚ, problematika udržateľnosti dlhu v štátnom a podnikovom sektore a v sektore domácností v EÚ a v neposlednom rade slabé miesta v sektore investičných fondov a riziká spojené s činnosťami v sektore tieňového bankovníctva. Tieto riziká sú významné najmä vzhľadom na politickú neistotu a rýchlejšie než očakávané zmierňovanie hospodárskeho rastu.

Ďalší nárast cien rezidenčných a komerčných nehnuteľností poukazuje na známky nadhodnotenia na niektorých trhoch. ESRB v tejto súvislosti zverejnil správu o komerčných nehnuteľnostiach a pokračoval v monitorovaní prípadov ôsmich členských štátov, ktorým na konci roka 2016 adresoval varovania v súvislosti s trhom s nehnuteľnosťami na bývanie.

ESRB pokračoval vo vývoji makroprudenciálnej politiky. Pokiaľ ide o opatrenia pre bankový sektor, ESRB sa naďalej zaoberal hodnotením účinkov štandardu IFRS 9 na finančnú stabilitu a na túto tému zverejnil dve správy. Na žiadosť Rady EÚ ESRB určil hlavné potenciálne spúšťače, slabé miesta a akcelerátory systémového nárastu problémových úverov. V súvislosti s opatreniami nad rámec bankového sektora ESRB určil možnosti ďalšieho posilnenia makroprudenciálneho rámca pre poisťovací a zaisťovací sektor a posúdil účinky dohôd centrálnych protistrán o interoperabilite na finančnú stabilitu.

ESRB tiež zorganizoval viacero podujatí na rozprúdenie diskusie o makroprudenciálnej politike. V septembri 2018 sa konala tretia výročná konferencia ESRB. Jej hlavnými témami boli okrem iného hrozby pre finančnú stabilitu prameniace z klimatických zmien, zvyšujúci sa význam nebankového financovania v reálnej ekonomike a potreba vyplnenia dátových medzier, ktoré bránia účinnému monitorovaniu rizík. ESRB taktiež v nadväznosti na workshop zorganizovaný v spolupráci s ECB a MMF podnikol prvý krok k zavedeniu spoločného rámca pre nastavovanie makroprudenciálnej politiky.

Chcel by som sa srdečne poďakovať Erkkimu Liikanenovi, bývalému guvernérovi Bank of Finland a členovi generálnej rady ESRB, profesorovi Marcovi Paganovi, členovi generálnej rady a podpredsedovi poradného výboru pre vedecké otázky, a Ignaziovi Angelonimu, členovi Rady pre dohľad ECB a pozorovateľovi v generálnej rade, za ich podporu práce ESRB. Zároveň sme radi, že budeme môcť ťažiť z poznatkov Andreu Enriu i v jeho novej úlohe predsedu Rady pre dohľad ECB a člena generálnej rady.

Na tomto mieste by som chcel zároveň vyjadriť hlboký zármutok z odchodu Alberta Giovanniniho. Vo funkcii člena poradného výboru pre vedecké otázky a spolupredseda spoločnej expertnej skupiny odborníkov ESRB pre vzájomnú prepojenosť bol pre výbor nesmiernym prínosom. Jeho rodine by som chcel vyjadriť úprimnú sústrasť.

Mario Draghi
predseda ESRB

Zhrnutie

Sledované obdobie sa vyznačovalo vysokou mierou politickej neistoty a rýchlejším než očakávaným zmierňovaním hospodárskeho rastu. Ukazovatele hospodárskej nálady zaznamenali vo väčšine členských štátov EÚ pokles a prognostici z verejného aj súkromného sektora upravili svoje projekcie vývoja produkcie. V tejto súvislosti ESRB identifikoval štyri hlavné, navzájom prepojené riziká, ktoré ohrozujú finančnú stabilitu v EÚ: i) preceňovanie rizikových prémieí na svetových finančných trhoch; ii) nedostatky v súvahách finančných inštitúcií; iii) problematika udržateľnosti dlhu vo verejnom a súkromnom sektore a iv) slabé miesta v sektore investičných fondov a riziká spojené s činnosťami v sektore tieňového bankovníctva. Oproti roku 2017 ostalo poradie jednotlivých hrozieb počas roka 2018 nezmenené. Preceňovanie rizikových prémieí na svetových finančných trhoch bolo konkrétne zaradené do kategórie s vysokou mierou rizika, nedostatky v súvahách finančných inštitúcií a problematika udržateľnosti dlhu do kategórie so strednou mierou rizika a slabé miesta v sektore investičných fondov a riziká spojené s činnosťami v sektore tieňového bankovníctva do kategórie s nízkou mierou rizika. Okrem týchto štyroch hlavných rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu sa ESRB aj naďalej zaoberal dôsledkami klimatických zmien a technologického pokroku vrátane systémového kybernetického rizika na finančnú stabilitu.

Hlavné riziká, ktoré podľa ESRB ohrozujú finančnú stabilitu, boli východiskom nepriaznivých makrofinančných scenárov vývoja v rámci záťažových testov EÚ uskutočnených európskymi orgánmi dohľadu. Počas sledovaného obdobia ESRB zostavil nepriaznivé scenáre vývoja pre Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) a Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (European Securities and Markets Authority – ESMA). Konkrétne išlo o jednotný nepriaznivý scenár, ktorý sa stal východiskom záťažového testu fondov dôchodkového poistenia uskutočneného orgánom EIOPA v roku 2019, ako aj usmernení k záťažovému testovaniu fondov peňažného trhu vydaných orgánom ESMA v roku 2019. ESRB vypracoval aj nepriaznivý scenár na účely záťažového testu centrálnych protistrán uskutočneného orgánom ESMA.

ESRB sa prostredníctvom svojho rámca reciprocity podieľal na koordinácii makroprudenciálnej politiky v rámci EÚ. Odporučil predovšetkým reciprocitu i) flexibilných vnútroštátnych opatrení týkajúcich sa expozícií voči sektoru rezidenčných nehnuteľností v Belgicku a Švédsku, ii) flexibilných vnútroštátnych opatrení týkajúcich sa veľkých expozícií voči nefinančným korporáciám vo Francúzsku a iii) prahu významnosti v prípade rezerv na krytie systémových rizík v Estónsku. Ostatné členské štáty by mali zabezpečiť reciprocitu týchto opatrení v stanovenej lehote, podľa možnosti pomocou toho istého nástroja. Členské štáty môžu jednotlivým poskytovateľom finančných služieb bez významných expozícií udeliť výnimku. ESRB na tento účel odporučil maximálnu hranicu významnosti špecifickú pre individuálne inštitúcie.

V rámci vývoja rámca makroprudenciálnej politiky ESRB predstavil počiatočné úvahy týkajúce sa rámca pre nastavovanie makroprudenciálnej politiky s cieľom podporiť tvorcov politik pri príprave ich rozhodnutí. Takýto rámec môže prispieť k zlepšeniu komunikácie o politických rozhodnutiach, k ukotveniu očakávaní v súvislosti so stabilitou finančného sektora a budúcimi politickými opatreniami a k zníženiu potenciálnej tendencie k nečinnosti vo svetle rastúcich rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu.

Pokiaľ ide o opatrenia pre bankový sektor, ESRB sa naďalej zaoberal hodnotením účinkov zavedenia nového štandardu finančného výkazníctva a problémových úverov na finančnú stabilitu. V súvislosti s medzinárodným štandardom finančného výkazníctva IFRS 9 sa ESRB zameril na dva aspekty. Po prvé, ESRB dospel k záveru, že rozdiely medzi postupom založeným na očakávaných úverových stratách (expected credit loss – ECL) podľa štandardu IFRS 9 a jeho obdobou v Spojených štátoch by okrem iného mohli mať vplyv na poskytovanie úverov v priebehu hospodárskeho cyklu a na globálny trh poskytovania úverov veľkým korporáciám. Po druhé, ESRB analyzoval potenciálne cyklické správanie modelu ECL v rámci IFRS 9 a navrhol vytvorenie osvedčených postupov alebo podrobných usmernení s cieľom v plnej miere využiť výhody, ktoré zavedenie tohto štandardu z pohľadu finančnej stability prináša. Pokiaľ ide o problémové úvery, na žiadosť Rady EÚ určil ESRB hlavné potenciálne spúšťače, slabé miesta a akcelerátory ich systémového nárastu. Existujúci súbor makroprudenciálnych nástrojov si podľa všetkého v súčasnosti nevyžaduje žiadne zásadné zmeny. Mali by sa však zvážiť určité menšie úpravy, a to najmä v oblastiach ako využívanie sektorových kapitálových rezerv a vývoj opatrení zameraných na dlžníkov v prípade domácností i nefinančných korporácií.

Pokiaľ ide o opatrenia nad rámec bankového sektora, ESRB zvažoval možnosti ďalšieho posilnenia makroprudenciálneho rámca pre poisťovací a zaisťovací sektor a posúdil účinky dohôd centrálnych protistrán o interoperabilite na finančnú stabilitu. V sektore poisťovníctva patria k najslubnejším tieto opatrenia: harmonizovaný celouňijný rámec ozdravenia a riešenia krízových situácií; ustanovenie právomoci príslušných orgánov zvýšiť kapitálové požiadavky a obmedziť výšku dividend na úrovni jednotlivých subjektov a/alebo na celotržovej úrovni na základe aktivít/správania jednotlivých subjektov; symetrické kapitálové požiadavky pre cyklické riziká; likviditné požiadavky na poisťovateľov a zaisťovateľov s rizikovým likviditným profilom; ustanovenie diskrečných právomocí príslušných orgánov zasiahnuť v prípadoch hromadného stornovania zmlúv; a nástroje zamerané na poisťovateľov zapojených do aktivít bankovej povahy umožňujúce zabezpečiť konzistentnosť makroprudenciálnej politiky v jednotlivých sektoroch. V súvislosti s centrálnymi protistranami ESRB predložil dva návrhy: po prvé, aby regulačný rámec jednoznačne stanovil spôsob využívania nástrojov ozdravenia a riešenia krízových situácií v prípade interoperabilných centrálnych protistrán; a po druhé, aby sa v právnych predpisoch objasnilo, či je možné schváliť a implementovať mechanizmy interoperability v prípade derivátov, a ak áno, pre aké druhy produktov a za akých podmienok.

ESRB aj naďalej monitoroval makroprudenciálne opatrenia prijaté v EÚ a sprostredkoval výmenu názorov jej členov o takýchto opatreniach. Oproti roku 2017 došlo k výraznému zvýšeniu počtu prijatých makroprudenciálnych opatrení: v roku 2018 prijala makroprudenciálne opatrenia viac ako polovica krajín Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), pričom išlo väčšinou o reštriktívne opatrenia zamerané na zníženie cyklických rizík. Okrem aktivácie proticyklickej kapitálovej rezervy (countercyclical capital buffer – CCyB) a zvýšenia jej miery v niekoľkých krajinách EHP deväť krajín EÚ zaviedlo rezervu na krytie systémových rizík (systemic risk buffer – SyRB) alebo rekalibrovalo jej mieru. V poradí druhé najčastejšie zavádzané opatrenie v roku 2018 sa týkalo limitov pomeru dlhovej služby k príjmu. Krajiny taktiež zmenili metodiku určovania systémovo významných inštitúcií a nastavovania ich rezerv. Okrem toho možno pozorovať aj nárast počtu recipročných opatrení, ku ktorému došlo po tom, ako ESRB odporučil reciprocitu opatrení prijatých vo Fínsku a Belgicku podľa článku 458 nariadenia o kapitálových požiadavkách (Capital Requirements Regulation – CRR) s cieľom zvýšiť prirážku k rizikovým váham pre expozície voči sektoru rezidenčných

nehnutelností v prípade bánk uplatňujúcich postup založený na interných ratingoch. Tieto opatrenia sú podrobnejšie opísané v publikácii ESRB *A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2018*.¹

ESRB v troch prípadoch hodnotil stav plnenia svojich odporúčaní. Pokiaľ ide o odporúčanie zamerané na zníženie systémových rizík vyplývajúcich z fondov peňažného trhu, ESRB dospel k záveru, že návrh nariadenia Európskej komisie je do veľkej miery v súlade s týmto odporúčaním. Pokiaľ ide o odporúčanie k stanovovaniu mier proticyklickej rezervy s cieľom zaviesť jednotný postup v rámci EÚ, príslušné orgány podľa ESRB celkovo zabezpečili včasné a komplexné zavedenie proticyklickej rezervy do praxe. V závere sledovaného obdobia naďalej prebieha hodnotenie odporúčania, ktorého cieľom je presadiť koordinovaný cezhraničný postup v rámci EÚ a zabrániť poskytovateľom finančných služieb v obchádzaní národných makroprudenciálnych opatrení.

S cieľom zapojiť zainteresované strany do diskusií o makroprudenciálnej politike ESRB opäť zorganizoval viacero podujatí. Uskutočnila sa predovšetkým tretia výročná konferencia ESRB, ktorá sa konala v septembri 2018. Účastníci konferencie diskutovali o potenciálnych hrozbách, ktoré by mohli pre finančnú stabilitu predstavovať klimatické zmeny, o rastúcom význame nebankových financií pre financovanie hospodárskej aktivity a o dôležitosti vyplnenia dátových medzier, ktoré bránia účinnému monitorovaniu rizík. ESRB taktiež v spolupráci s ECB a MMF zorganizoval workshop pod názvom „Towards a framework for macroprudential stance“. Hlavným záverom workshopu bola vysoká miera zložitosti tvorby makroprudenciálnej politiky, z ktorej vyplýva, že jednou z úloh v rámci budovania rámca pre nastavovanie makroprudenciálnej politiky bude hľadanie vhodnejších spôsobov zdôvodňovania politických rozhodnutí verejnosti.

¹ Viac informácií v publikácii [A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2018](#), ESRB, apríl 2019.

Tiráž

© Európsky výbor pre systémové riziká 2019

Poštová adresa 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefón +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Všetky práva vyhradené. Šírenie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené, ak je uvedený zdroj.

Redakčná uzávierka údajov uvedených v tejto správe bola 31. marca 2019.

ISSN 1977-5253 (pdf)
ISBN 978-92-9472-096-2 (pdf)
DOI 10.2849/09213 (pdf)
Katalógové číslo EÚ DT-AB-19-001-SK-N (pdf)